

De *Sikarra* a Segarra

Manifest per la salvaguarda de la Memòria Històrica de la Segarra

FETS

A principis del 2013, i en el decurs dels treballs de millora de la xarxa de clavegueram i de la trama urbana del nucli antic, van ser localitzades importants restes arqueològiques a la vila dels Prats de Rei (Alta Segarra, Anoia). Les estructures antigues i els materials associats aparegueren al llarg de tota l'àrea afectada, tot i que un petit sondeig va permetre constatar que les evidències resultaven ser especialment importants a la placeta situada just al davant de la façana del santuari de la Mare de Déu del Portal.

Atesa la importància de les restes identificades davant d'aquest santuari, hom decidí emprendre l'excavació del conjunt de la placeta (50 m², aproximadament). Aquests treballs posaren al descobert un tram de muralla ibèrica molt ben conservat (10 metres de longitud per 5 metres d'amplada i 4 metres d'alçada, aproximadament) i un fossat associat, datats, pel que fa al moment de la seva construcció, a cavall entre finals del segle VI i primera meitat del segle V aC, dins del període Ibèric Antic. A banda, foren recuperades dins d'aquesta mateixa cala altres restes igualment importants corresponents a l'Ibèric Final (s. III aC) i a època romana (s. II-I aC). L'anàlisi d'aquestes restes ha dut els experts a diverses conclusions: que es tracta d'una troballa excepcional en termes històrics, que les restes es troben magníficament conservades i, el que resulta més important, que estem davant de l'*oppidum* o poblat ibèric que duia per nom *Sikarra* i que fou citat per Ptolomeu.

Un cop enllestida l'excavació, la Generalitat de Catalunya, a través del Departament de Cultura, ha fet pública la seva intenció de reblir la cala arqueològica i cobrir així les estructures, tot adduint que l'absència de disponibilitat pressupostària i la poca entitat de les restes fan impossible i innecessària la seva museïtzació.

DECLARACIÓ

La Segarra és un territori natural i històric que transcendeix àmpliament els límits administratius que durant els nostres dies li han estat assignats. Trossejada i separada en sis comarques i tres províncies diferents, la identitat segarrenca comuna s'ha vist afectada en els darrers anys a mida que les divisions administratives actuals, artificials en molts aspectes, es van integrant a l'imaginari col·lectiu.

Malgrat això, la identitat segarrenca perviu i segueix ben viva en la major part d'aquest territoris. Més encara: darrerament, estem assistint a un important renaixement d'aquest sentiment comú, el qual és reivindicat cada vegada amb més força i de manera especial des d'aquells territoris que formen part històricament de la Segarra però que avui dia resten nominalment amagats sota altres denominacions. Aquest renaixement identitari ve de la mà, sobretot, de la Cultura. Els i les que el compartim entenem aquest sentit d'identitat com a quelcom enormement positiu i constructiu, que cohesiona la nostra societat a partir d'uns referents històrics i culturals de tota mena que, alhora, ens projecten cap al futur. Bona prova d'això és el manifest "Pel retrobament de l'autèntica

Segarra”, on les diverses entitats de la Segarra Històrica fundadores de la Xarxa *Sikarra* es comprometen a sumar esforços per a preservar i potenciar la identitat segarrenca en tots aquests territoris.

Els segarrencs i les segarrenques sempre hem sabut que les arrels històriques de la gent que ha viscut, generació rere generació, en aquest territori es remuntaven força temps enrere. La Segarra és, sens dubte, una zona de pas, on s’hi ha establert, al llarg del temps, gent d’arreu, diversa, que ha trobat en aquesta terra un lloc on endegar el seu projecte vital i mirar de satisfer els seus anhels. Existeix, malgrat tot, un fil històric de més de dos mil anys d’antiguitat que relliga totes les històries particulars i la lògica diversitat cultural associada, i que ens connecta amb algun moment situat molt enrere en el temps. Fins fa ben poc, el moment més antic que podíem assenyalar el representava l’esment al *municipium sigarrens* de les làpides romanes de Prats de Rei, datades al segle II dC. Avui, gràcies a les troballes ibèriques del santuari de la Mare de Déu del Portal d’aquesta mateixa població, podem remuntar l’inici d’aquest fil històric molt més enrere encara. Almenys, fins al segle V aC.

Un cop analitzada l’entitat de les restes aparegudes a Prats, i contrastats els parers de ciutadanes i ciutadans, entitats, experts i representants polítics, arribem a les següents conclusions:

1. Aquestes restes arqueològiques representen una fita de l’arqueologia catalana, ja que permeten demostrar l’existència real de l’*oppidum* ibèric de *Sikarra*. A casa nostra, això s’ha donat molt poques vegades i en tenim molts pocs exemples reeixits, ja que, en general, resulta extraordinàriament difícil poder relacionar de manera directa un topònim antic, conegut a partir d’alguna font històrica, amb un nucli de població ibèric concret.
2. L’entitat i monumentalitat de les restes indiquen, a més, que *Sikarra* fou en el seu moment un nucli d’especial importància política, social i econòmica, i que ho fou, a més, des de moments molt reculats, si més no des de principis del segle V aC. De la importància històrica d’aquest nucli d’habitat dóna fe, a més, el fet que el topònim hagi perviscut amb tanta força, transmetent-se generació rere generació, cultura rere cultura, tot donant lloc a la denominació actual d’un extens territori situat a cavall de la Catalunya central i la Catalunya de Ponent.
3. En termes locals i regionals, i des d’una perspectiva social, política i d’identitat comarcal, les restes tenen també una importància cabdal: estem davant de les úniques evidències conegudes del lloc que proporcionà al territori que l’envolta quelcom tan important com el seu nom. Quelcom d’especial transcendència, per tant, pel que fa al coneixement de la pròpia història i al reforçament de l’imaginari i identitat comarcal, i que en darrer terme ha de convertir-se en un important estímul comú per a l’esdevenidor.
4. De la mateixa forma, la transcendència històrica i la monumentalitat de les restes revesteixen també una especial importància per als segarrencs i segarrenques d’avui dia (i, de fet, per al conjunt dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya) pel que fa als seus beneficis potencials en els àmbits de la preservació de la memòria històrica, l’àmbit patrimonial, l’àmbit econòmic, l’àmbit turístic, l’àmbit social i l’àmbit educatiu.
5. La monumentalitat de les restes, el seu excel·lent estat de conservació, la seva singularitat estructural i la seva transcendència en termes històrics i socials justifiquen amb escreix la seva museïtzació.

PETICIÓ

Per tot plegat, nosaltres, ciutadanes, ciutadans i entitats membres de la societat civil segarrenca, davant de la voluntat de reblir la cala arqueològica que acull les restes, exigim als nostres representants polítics al Parlament de Catalunya i al Govern de la Generalitat:

1. Que aturin el projecte de soterrar allò que considerem els orígens de la nostra història. I que ho facin tot atenent a la importància històrica de les restes, al seu excel·lent estat de

preservació, a la seva singularitat estructural, a la seva monumentalitat, a les reduïdes dimensions de la superfície a preservar i al potencial que tenen d'esdevenir un important bé comú en els àmbits social, educatiu, turístic i identitari.

2. Que endeguim el redactat d'un projecte de museïtzació digne i de qualitat que permeti a qualsevol visitant poder contemplar lliurement les restes de *Sikarra* i entendre, alhora, la seva transcendència en termes històrics, monumentals i identitaris. Demanem, a més, que aquest projecte es faci sota els estàndards europeus més elevats en l'àmbit museogràfic.
3. Que en el marc del disseny i implementació d'aquest projecte de museïtzació la preservació de les restes sigui en tot moment una prioritat.

ADDENDA

Si, malgrat tot, l'administració decidís endegar el cobriment definitiu de les restes hauria optat per prendre el camí més còmode i fàcil, però no pas el més intel·ligent ni el més adient. I tampoc hauria respectat el parer dels ciutadans i ciutadanes de la Segarra i de tots aquells qui s'hagin solidaritzat. No estem davant de simples pedres fredes, sinó de quelcom molt més important. Allò que hom pretén ara cobrir és el lloc que donà nom a la nostra comarca. És un important espai de memòria històrica col·lectiva, de màxim valor per a la Segarra en particular i per a Ponent i Catalunya en general, clau (per únic i per singular) per a saber d'on venim. Tenim al davant l'oportunitat d'aprofitar-ho i posar-ho en valor però, aparentment, l'únic que els governs implicats semblen capaços de proposar és que ho tornem a tapar, perquè fa nosa. El que estaria cobrint l'administració de la Generalitat és el Km. 0 de la Història de la Segarra, fins ara perdut i finalment trobat. Resultaria, de fet, inadmissible que, atès el possible cobriment, després de 2200 anys d'oblit i desconeixement i d'haver-se donat la felicitat (i poc previsible!) circumstància del seu descobriment, els segarrencs i segarrenques actuals haguessin pogut disposar de tan sols quatre mesos escassos per a contemplar les seves restes. No ens ho podem permetre. Perquè, de fet, els i les que subscriuim aquest manifest creiem fermament que la forma com una societat valora i tracta les restes del seu passat mostra de manera contundent el seu grau real de civilitat.

Els Prats de Rei, 6 de novembre de 2013

XARXA SIKARRA, Coordinadora d'entitats de la Segarra Històrica

Associació Amics de l'ARQUITECTURA POPULAR; Associació Cultural BAIXA SEGARRA; Agrupació Cultural i Recreativa SIGARRA; Agrupació SENY MAJOR; Associació Cultural FÒRUM L'ESPITLLERA; Associació LA SITJA; Associació Espai LLOBREGÓS; Associació pel Desenvolupament Integral de la VALL DEL CORB; Associació la TERRA PER LA TERRA; Associació del Patrimoni Artístic de TORÀ ; Associació EL TRILL; Colla de geganters de SANT GUIM DE FREIXENET; Fundació JORDI CASES I LLEBOT; Fundació TEKHNIKÓS; Grup de Recerques de les TERRES DE PONENT; Grup de Defensa del MEDI NATURAL de la Segarra; Centre d'Estudis Locals del VILOSELL; Centre Municipal de Cultura de CERVERA; Unió de PAGESOS de la Segarra